

RAAMATUN SELITYSTÄ SANASTA, KASTEESTA, USKOSTA JA PELASTUKSESTA 12.03.2021

JOHDANTO

Seuraavassa selitän sellaisia Raamatun (Uuden testamentin) jakeita, jotka puhuvat kasteesta tai ainakin edellyttävät sen. Etenen jakeitten tarkastelussa pääasiallisesti siinä järjestyksessä, kun ne Raamatussa esiintyvät. Varsinkin artikkelini alkupuolella lähestymistapani on eksegeettinen, eli kysymys ei ole dogmatiikasta vaan Raamatun jakeitten selittämisestä – tosin kontekstissaan eli teksti- ja asiayhteydessään.

Artikkelissani on lyhyen johdannon jälkeen kaikkiaan yksitoista lukua: 1. Jeesuksen lähetykskäsky, 2. Kristillinen kaste pelastaa, 3. Kasteessa kuolemme ja ylösnousemme Kristuksen kanssa. 4. Kasteessa saamme syntimme anteeksi, 5. Kasteessa meidät vanhurskautetaan, 6. Kasteessa me synnymme jumalan lapsiksi, 7. Apostolien tekojen kaksi poikkeustapausta, 8. Uudestisyntymisen ainutkertaisuus kunkin ihmisen elämässä, 9. Sikiäminen sanan kautta, 10. Kahden pelastuksen tavan torjuminen ja 11. Uskon kaksinaisuus. Artikkelini päättyy Kristityn kohtalonyhteys Kristuksen kanssa -nimiseen tiivistelmäluukuun.

1. JEESUKSEN LÄHETYSKÄSKY (Mt 28:16-20 ja Mk 16:15-18)

Jeesuksen antama lähetykskäsky on erimuotoisena jokaisessa neljässä evankeliumissa ja myös Apostolien teoissa (Mt 28:16-20 ja Mk 16:15-18; Lk 24: 45-49; Jh 20:19-23; Apt 1:8). Todellisuudessa nämä mainitut tekstit muodostavat yhdessä Jeesuksen lähetykskäskyn koko täyteydessään. Kaste kuitenkin mainitaan sanallisesti vain kahdessa ensimmäisessä eli Matteuksen ja Markuksen evankeliumeissa.

a. Mt 28:16-20

*”– ‘Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja **tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen 20. ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskennyt teidän pitää.** Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti.’”*

Lähetykskäsky sisältää myös kastekäskyn. Ilman toista ei olisi toistakaan. Ilman kastetta ihmisistä ei voida tehdä Jeesuksen opetuslapsia. Myös lasten kastaminen perustuu lähetyks- ja kastekäskyyn: *”Tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni kastamalla heitä.”* Lapsetonta kansaa ei nimittäin ole. Aabrahamin liitossa ympärileikkaus suoritettiin säännönmukaisesti kahdeksanpäivän ikäisille. Uudessa liitossa kaste tuli ympärileikkauksen tilalle. Siksi Paavali sanoo kastetta 'Kristuksen ympärileikkaukseksi' (Kl 2:11-12). Aabrahamin liiton esikuvan mukaan kaste kuuluu myös pienille lapsille.

Matteuksen evankeliumissa olevassa lähetykskäskyssä ilmoitetaan meille Jeesuksen opetuslapseksi tekemisen eli opetuslapseuttamisen välineet. Ne ovat *kaste ja Jumalan sanan opettaminen*. Ilman kastetta ja Jumalan sanan opetusta ei voida tulla Jeesuksen opetuslapseksi

eli Jeesuksen seuraajaksi. Joka ei ole liitetty kristillisessä kasteessa Jeesukseen, ei ole pelastettu.¹

Kristillisen kasteen saaminen puolestaan edellyttää kastettavien opetusta ainakin siinä määrin, että kastettavat tietävät kasteen sisällön ja merkityksen ja voivat sen johdosta ilmaista halunsa saada kaste ja tulla siinä liitekyiksi Ylösnouseeseen Jeesukseen Kristukseen, syntyä Jumalan lapseksi ja päästä näin osalliseksi iankaikkisesta elämästä. Lapsikasteen ollessa kysymyksessä näitä edellytetään lapsen vanhemmilta tai huoltajilta.

b. Mk 16:15-18

”Ja hän [Jeesus Kristus] sanoi heille: ’Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille. Joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu; mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen.’ – –”

Markuksen evankeliumissa olevassa lähetyksessä ei ole ilmoitettu kasteen ja uskon aikajärjestyksestä², vaan se, ketkä pelastuvat: Ne pelastuvat, jotka ovat saaneet kasteen ja uskovat. Ne, jotka ovat saaneet kasteen, mutta eivät usko, ovat kasteestaan huolimatta kadotettuja. Siis myös Markuksessa olevan lähetyksensä mukaan kaste on pelastukseen välttämätön.

Jotkut selittävät tätä Markuksessa olevaa lähetyksensä niinkin, että lause ”joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen” osoittaisi, että vain usko on välttämätön. Mutta tällainen selitysmalli väittää, että lause ”joka ei usko, tuomitaan kadotukseen” kumoaa ensimmäisen lauseen ”joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu”. Selitys on täysin mielivaltaisen. Ei Raamattu kumoa itseään, vaan ”joka uskoo ja kastetaan, pelastuu” sekä ”joka ei usko, tuomitaan kadotukseen” ovat molemmat totta. Sekä kaste että usko ovat pelastukseen välttämättömiä, mutta epäuskoinen joutuu kasteestaan huolimatta kadotukseen.

2. KRISTILLINEN KASTE PELASTAA (1 Pt 3:21, KR-92)

”Tuon esikuvan mukaisesti teidät pelastaa nyt kaste, ei siksi että te siinä luovuitte saastaisesta elämästä, vaan koska Jumala teki kanssanne hyvän omantunnon liiton. Sen perustuksena on Jeesuksen Kristuksen ylösnousemus – –”.

Kasteen asettamisesta lähtien uuden liiton alussa Raamattu on sitonut ihmisen pelastumisen Jeesuksen asettamaan kasteeseen. Alkukielessä sana ”pelastaa” on *presens-muodossa*, joka ilmaisee nykyhetkeen liittyvää jatkuvaa tapahtumista. Näin ollen kaste on paitsi pelastetuksi tuleminen väline myös pelastettuna pysymisen väline. – Kaste pelastaa, mutta miten?

3. KASTEESSA KUOLEMME JA YLÖSNOUSEMME KRISTUKSEN KANSSA (Rm 6:3-5 ja Kl 2:11-13)

¹ Vanha kristikunta, Luther ja luterilainen kirkko ovat tunnustaneet, että pelastus on mahdollista myös niille, jotka ovat kuulleet evankeliumin sanan ja olisivat halunneet saada kasteen, mutta ovat jääneet sitä ilman, ennen kuin Jumala otti heidät pois tästä ajasta. Raamattu ei kuitenkaan puhu tällaisista tapauksista mitään, joten ne ovat inhimillistä spekulointia.

² Kasteen ja uskon aikajärjestyksestä katso tarkemmin kirjastani ”Pyhä kaste Raamatussa” s. 257–270.

Ensiksi, kaste pelastaa sen tähden, että kasteessa kuolla ja nousee kuolleista yhdessä Kristuksen kanssa. Uusi testamentti käyttää mahdollisimman voimakkaita kuvia kasteessa tapahtuvasta muutoksesta ihmisen elämässä. Paavalin kasteopin keskeisin kohta, sen perustus, on Roomalaiskirjeen kuudes luku. Se liittyy kasteen Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen. Samoin tekee Kolossalaiskirjeen toinen luku.

a. Rm 6:3-5

”Vai ettekö tiedä, että me kaikki, jotka olemme kastetut Kristukseen Jeesukseen, olemme hänen kuolemaansa kastetut? Niin olemme siis yhdessä hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niin kuin Kristus herätettiin kuolleista Isän kirkkauden kautta, samoin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman. Sillä jos me olemme hänen kanssaan yhteenkasvaneita yhtäläisessä kuolemassa, niin olemme samoin myös yhtäläisessä ylösnousemuksessa, kun tiedämme sen, että meidän vanha ihmisemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, että synnin ruumis kukistettaisiin, niin ettemme enää syntiä palvelisi; sillä joka on kuollut, se on vanhurskautunut pois synnistä.”

b. Kl 2:12

”Kasteessa teidät yhdessä hänen kanssaan haudattiin ja herätettiin eloon, kun uskoitte Jumalaan, joka voimallaan herätti Kristuksen kuolleista” (Kl 2:12).

Paavali selittää kasteen Kristuksen kanssa a) kuolemiseksi, b) hautaamiseksi ja c) ylösnousemiseksi. Joka on kastettu, on jo kuollut ja haudattu Kristuksen kanssa. Mutta hän on myös ylösnoussut Kristuksen kanssa. Usko syntyy kasteessa Kristuksen ylösnousemusvoimasta ja on elämää kuolleista.

Kristuksen kertakaikkinen työ siirretään kristillisessä kasteessa yksityisen ihmisen hyväksi. Mikä tapahtui Golgatalla ilman meidän omaa panostamme meidän hyväksemme, siirretään kasteessa samoin ilman meidän omaa panostamme, yksin armosta, meidän hyväksemme. Tätä kuvaavat myös kasteesta kertovien ilmaisujen passiivimuodot (*passivum divinum*): ’me olemme kastetut’, ’olemme haudatut’ ja ’olemme herätetyt’, eli kaiken tämän tekijä on Kaikkivaltias Jumala.

4. KASTEESSA SAAMME SYNTIMME ANTEEKSI (Apt 2:37-38 ja Apt 22:16)

Toiseksi, kaste pelastaa sen tähden, että kasteessa saadaan syntien anteeksiantamus. Mainitut kaksi Apostolien tekojen kohtaa ovat käytännön esimerkkejä kristillisen kirkon syntyajoilta siitä, kuinka kaste lahjoittaa syntien anteeksiantamuksen.

a. Apt 2:37-38

”Kun he tämän kuulivat, saivat he piston sydämeensä ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: ’Miehet, veljet, mitä meidän pitää tekemän?’ Niin Pietari sanoi heille: ’Tehkää parannus ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.’”

Helluntaijuhlilla Jerusalemissa kansa kyseli Pietarin saarnan vaikutuksesta, mitä meidän pitäisi tehdä, että me pelastuisimme. Silloin Pietari sanoi heille kreikkalaisen tekstin mukaan: ”Kääntykää (μετανοήσατε, *metanooesate*) ja tulkoon kukin teistä kastetuksi (*passivum divinum*) Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.”

Kääntymys Jeesuksen Kristuksen puoleen ja kaste hänen nimeensä tuottavat syntien anteeksiantamuksen ja Pyhän Hengen lahjan. Kaste on siis armonväline, ei pelkkä armonlupaus, kuten monet ajattelevat.

b. Apt 22:16

”Ja nyt, mitä viivyttelät? Nouse, huuda avuksi hänen nimeänsä ja **anna kastaa itsesi ja pestä pois syntisi.**”

Myös Saulus eli Paavali on esimerkki siitä, kuinka kasteessa saadaan synnit anteeksi. Ilmeisesti hän sai kasteensa yhteydessä myös Pyhän Hengen, sillä Luukas kertoo hänen kääntymyksestään mm. näin: ”Niin Ananias meni ja astui huoneeseen, pani molemmat kätensä hänen päälleen ja sanoi: ’Veljeni Saul, Herra lähetti minut - Jeesus, joka ilmestyi sinulle tiellä, jota tulit - että saisit näkösi jälleen ja tulisit **täytetyksi Pyhällä Hengellä.**’ Ja heti putosivat hänen silmistään ikään kuin suomukset, ja hän sai näkönsä ja nousi ja **otti kasteen.**” (Apt 9:17-18.) Ilmeisesti Ananiaksen lausuma lupaus Pyhästä Hengestä toteutui Sauluksen saadessa kasteen.

5. KASTEESSA MEIDÄT VANHURSKAUTETAAN (1 Kr 6:11: Gl 3:25-27, 28-29; Tt 3:4-7)

Kolmanneksi, kaste pelastaa sen tähden, että kasteessa meidät vanhurskautetaan. Kasteen ja vanhurskauttamisen suhteesta kolme keskeistä Raamatun kohtaa ovat 1 Kr 6:11; Gl 3:25-27 ja Tt 3:4-7.

a. 1 Kr 6:11

”Ja tuommoisia te olitte, jotkut teistä; mutta te **olette vastaanottaneet peson**, te olette pyhitetyt, te **olette vanhurskautetut** meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä ja meidän Jumalamme Hengessä.”

Tämän mukaan uskova on pesty puhtaaksi menneisyydestään, hän on pyhitetty. Pyhitetty on erotettu Jumalan omaisuudeksi ja asetettu vanhurskaana eli Kristukseen puettuna Jumalan eteen kasteessa. Synnistä puhdistaminen, pyhitys ja vanhurskauttaminen tapahtuvat yhdellä kertaa Jumalan toimesta kasteessa, sillä tekstin kolminkertainen *passiivin aoristi* (pestiin, pyhitettiin, vanhurskautettiin) korostaa tapahtumaa yhtenä kokonaisuutena.

b. Gl 3:25-27

”Mutta **uskon tultua** me emme enää ole kasvattajan alaisia. Sillä te olette kaikki uskon kautta Jumalan lapsia Kristuksessa Jeesuksessa. Sillä kaikki te, jotka olette **Kristukseen kastetut**, olette **Kristuksen päällemme pukeneet.**”

Gl 3:25-27:ssa on 1 Kr 6:11:n tavoin kreikan kielessä kolminkertainen aoristi, joka yhdistää uskon saamisen, Kristuksen päälle pukemisen eli vanhurskauttamisen ja kasteen yhdeksi kokonaisuudeksi. Lisäksi jakeissa 28-29 korostetaan voimakkaasti Kristuksen ruumiin ykseyttä ja seurakunnan universaalisuutta sekä sitä, että kasteessa Kristukseen liitetyt perivät hänessä taivaan: *”Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette **yhtä**³ Kristuksessa Jeesuksessa. Mutta jos te olette Kristuksen (omat), niin te siis olette Aabrahamin siementä, **perillisiä** lupauksen mukaan.”* (j. 28-29.)

c. Tt 3:4-7

*”Mutta kun Jumalan, meidän pelastajamme, hyvyys ja rakkaus ihmisiä kohtaan tuli näkyviin, hän pelasti meidät, ei meidän hurskaiden tekojemme tähden, vaan pelkästä armosta. Hän pelasti meidät **pesemällä meidät puhtaiksi**, niin että synnyimme uudesti ja Pyhä Henki uudisti meidät. Tämän Hengen hän vuodatti runsaana meidän päällemme Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kautta, jotta me hänen armonsa ansiosta tulisimme **vanhurskaiksi** ja saisimme osaksemme ikuisen elämän, niin kuin toivomme.”*

Näemme, että kahden edellä käsitellyn Raamatun kohdan (1 Kr 6:11 ja Gl 3:25-27) lisäksi myös Tituksen kirje vahvistaa kasteen ja vanhurskauttamisen yhteenkuulumisen. Jumala vanhurskauttaa meidät kasteessa uskon kautta Kristukseen.

Myös Paavalin runsaasti käyttämä ilmaus ”olla Kristuksessa” eli Kristukseen puettuna viittaa vanhurskauttamiseen ja edellyttää kastetta. Sanonta ”olla Kristuksessa” löytyy Paavalin kirjeistä kreikankielisessä Uudessa testamentissa peräti yli viisikymmentä kertaa.

Entä vanhurskautetaanko kukin ihminen yhden ainoan kerran vai ehkä toistuvasti? Kysymyksen tekee aiheelliseksi jo se, että monesta uskovasta on tullut jossakin vaiheessa elämänsä luopio, mutta jotkut heistä ovat myöhemmin palanneet takaisin Kristuksen yhteyteen. Mitä tästä on sanottava?

Sekä Raamatusta että Tunnustuskirjoista saa sen kuvan, että vanhurskauttaminen Jumalan tekona Kristuksen tähden on kunkin ihmisen elämässä kertakaikkinen ja ainutkertainen tapahtuma. Tämä on luonnollista, koska vanhurskauttaminen tapahtuu kasteessa ja kaste on ainutkertainen tapahtuma kristityn elämässä. Sen sijaan ihmisen osallisuus, *partisipaatio*, vanhurskauttamiseen voi katketa jopa useamminkin kuin kerran. Vanhurskauttaminen ei katoa, mutta osallisuutemme siihen voi katketa. Jos uskon kautta saatu osallisuus Kristuksen lahjavanhurskauteen katkeaa hengellisen luopumuksen ja epäuskon seurauksena, ihminen kuolee synneissään, ellei hän nöyryy parannukseen ja palaa uskossa Kristuksen yhteyteen omistamaan kerran saatua lahjavanhurskautta.

Luther painottaa toistuvasti, että parannus on nimenomaan kasteeseen palaamista: *”Kun siis nousemme synnistä tai teemme parannuksen, emme silloin tee muuta kuin käännyimme*

³ Jumala oli antanut kerran Abrahamille lupauksen suuresta siunauksesta, jonka mukaan yksi ainoa Abrahamin jälkeläinen, Kristus, tulee perimään koko Jumalan valtakunnan kaikkine aarteineen (1 Ms 22:18; Gl 3:16). Apostoli Paavali osoittaa, että kaikki, jotka ovat kastetut Jeesukseen Kristukseen ja elävät uskon yhteydessä häneen, kuuluvat Kristukseen ja muodostavat Jeesuksessa Kristuksessa sen ”jälkeläisen”, jota lupaus koskee (Gl 3:26-29). He ovat ”yksi” [εἷς, *heis*, maskuliinimuoto] eli yksi henkilö, Kristus Jeesus, eikä vain ”yhtä”, kuten KR-38 sanoo, jolloin kreikkalaisessa tekstissä pitäisi olla *ἓν* (*hen*) eli neutrimuoto.

takaisin kasteen voimaan ja uskoon, josta olimme langenneet, ja palaamme kasteessa saamaamme lupaukseen, jonka olimme hylänneet syntiemme tähden. Sillä kerran annettu lupaus pysyy totena ja on valmis ottamaan meidät avosylin vastaan palatessamme. Sanoohan Paavali: ”*Jos me olemme uskottomat, pysyy kuitenkin hän uskollisena; sillä itseänsä kieltää hän ei saata*” (2 Tm 2:13).”

6. KASTEESSA ME SYNNYMME JUMALAN LAPSIKSI (Jh 3:3-5 ja Tt 3:4-5)

Neljänneksi, kaste pelastaa meidät sen tähden, että kasteessa me synnymme uudesti ylhäältä Jumalan lapsiksi. Kaksi keskeistä Raamatun kohtaa uudestisyntymisestä ovat Jh 3:3-5 ja Tt 3:4-5.

a. Jh 3:3-5

”*Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: ’Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny **uudesti, ylhäältä**, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa.*’ Nikodeemus sanoi hänelle: ’Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän voi jälleen mennä äitinsä kohtuun ja syntyä?’

*Jeesus vastasi: ’Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: **jos joku ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan.**’*”

Jotkut katsovat, että Jeesus tarkoittaisi tässä vedestä syntymisellä äidin kohdussa olevaa ns. lapsivettä ja siitä syntymistä. Näin Nikodeemuskin ilmeisesti ymmärsi Jeesuksen sanat ja oli sen tähden aivan ymmällä. Hänhän oli jo kerran syntynyt äitinsä kohdussa olevasta vedestä eikä hän voi siitä toista kertaa syntyä.

Lähempi Jeesuksen sanojen tarkastelu osoittaa vastaansanomattomasti, ettei Jeesus puhu tässä lapsivedestä, vaan kristillisestä kasteesta. Lisäksi Jeesuksen sanoista näkyy, että 'vedestä syntyminen' ja 'Hengestä syntyminen' ovat yksi kokonaisuus, jota me emme saa hajottaa kahdeksi erilliseksi tapahtumaksi eli vedestä syntymiseksi (lapsena) kasteessa ja Hengestä syntymiseksi (ymmärtävässä iässä tapahtuvassa) uskoon tulemisessa:

Ensiksi, konjunktio ”ja” (kai, kai) 'veden' ja 'Hengen' välillä on kopulatiivinen, yhdistävä eikä disjunktiiivinen, erottava. *Toiseksi*, meidän elatiivisijapäätettämme -’stä’ vastaava kreikan prepositio evk (ek) on yhteisenä 'vedelle' ja 'Hengelle' ja näin korostaa, että uudestisyntyminen on veden ja Pyhän Hengen yhdessä aikaansaama. Jos Raamattu erottaisi 'vedestä' ja 'Hengestä' syntymisen toisistaan ja korostaisi niitä kahtena erillisenä tapahtumana, se toistaisi preposition evk (ek) kummankin sanan yhteydessä erikseen (evx u[datoj kai evk⁴ pneu,matoj, eks hydatos kai ek pneumatos). *Kolmanneksi*, tapahtuman ykseyden suorastaan sinetöi 'syntyä'-verbin (γεννηθῆναι, *genneethee*) aikamuoto, joka on *aoristi* ja tarkoittaa kirjaimellisesti 'kerran syntymistä' 'vedestä ja Hengestä'. Kastetta ja Hengen lahjaa ei voi kielellisesti enää voimakkaammin yhdistää toisiinsa, kuin mitä edellä kolminkertaisen keinon avulla on tehty. Nämä seikat estävät näkemästä Jh 3:5:ssä viittausta kahteen kasteeseen tai kahteen syntymiseen (luonnollisen syntymän jälkeen), nimittäin 'vedestä syntymiseen' ja myöhempään 'Hengestä syntymiseen'.

⁴ evx (eks) ja evk (ek) ovat sama prepositio; prepositio evk (ek) saa kuitenkin vokaalilla alkavan sanan edessä muodon evx (eks).

”Vedestä ja Hengestä” syntymisen ajatusta selvennetään vielä sanomalla, että se on ”uudesti” eli ”ylhäältä” (ἄνωθεν, *anoothen*) syntymistä (Jh 3:3, 7). Sanalla ἄνωθεν (*anoothen*) on kaksi merkitystä: ’uudestaan’ ja ’ylhäältä’. ”Ylhäältä” syntyminen on taivaasta syntymistä, toisin sanoen syntymistä Jumalasta.

Niin kuin jokaisen ihmisen syntymä on ainutkertainen tapahtuma, samoin on hänen uudestisyntymisensä laita. Hengellisesti ihminen syntyy vain kerran, hän syntyy ’vedestä ja Hengestä’ sanan kautta. Sen tähden (vesi)kaste on ’Pyhän Hengen kaste’. Kristillinen kaste on yksi, todellisesti kaste ’vedestä’ ja samalla kertaa todellisesti kaste ’Hengestä’.

Arvostettu amerikkalainen Missouri-synodin systemaattikko *Franz Pieper* selittää, ettei Jeesus puhu Jh 3:5:ssä kristillisestä kasteesta lainkaan, vaan Johanneksen kasteesta ja että myös Johanneksen kasteessa tultiin osallisiksi Pyhästä Hengestä ja synnyttiin uudesti Jumalan valtakuntaan kuten kristillisessä kasteessakin.⁵

Olkoonkin, että Jeesuksen ja Nikodemoksen välisen keskustelun lähtökohtana olisi ollut vanhaan liittoon kuuluva viimeinen kristillisen kasteen esikuva eli Johanneksen kaste, Jeesuksen sanat uudestisyntymisestä ja Pyhän Hengen saamisesta (Jh 3:3, 5) osoittavat, että Jeesuksen tähtäyspisteinä, fokuksena, oli tuolloin vielä edessäpäin ollut kristillinen kaste.

Sen sijan väite, jonka mukaan myös Johanneksen kasteessa tultiin osalliseksi Pyhästä Hengestä ja synnyttiin uudesti Jumalan valtakuntaan, täytyy olla kokonaan virheellinen. Sanoihan Jeesus vielä ylösnousemuksensa jälkeenkin taivaaseen astumisensa aattohetkinä opetuslapsilleen tulevaan helluntaihin viitaten: *Ja katso, minä lähetän teille sen, jonka minun Isäni on luvannut; mutta te pysykaa tässä kaupungissa, kunnes teidän päällenne puetaan voima korkeudesta* (Lk 24:49, KR-38). Myös Johannes Kastaja itse sanoo, että hänen antamansa kaste on parannuksen kaste, joka ei sisällä Pyhän Hengen lahjaa. Vasta Jeesus, joka tulee hänen jälkeensä, kastaa Pyhällä Hengellä. (Mt 3:11; Jh 1:33.)

Tämä Jeesuksen ja Nikodeemuksen välisen keskustelun katkelma päättyy Jeesuksen harvinaisella kaksinkertaisella vakuutuksella ”totisesti, totisesti” (”amen, amen”) varustettuun ilmoitukseen siitä, että ”jos joku (kuka tahansa) ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan”. – Kaikki kyseisen Raamatun kohdan kiertotulkinnat vaarantavat iankaikkisen pelastuksen.

b. Tt 3:4-5

Uudestisyntymisen kannalta toinen tärkeä Raamatun kohta on Paavalin kirjeessä Titukselle: *”Mutta kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkaus ilmestyi, pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta – .”*

Myös tätä Tituksen kirjeen kohtaa on tulkittu Jh 3:5:n tavoin niin, että kaste ja Hengestä syntyminen ovat joutuneet erilleen toisistaan. Jo siitäkin syystä myös tähän runsassisältöiseen Raamatun kohtaa on paneuduttava huolellisesti.

⁵ Iloitsen siitä, että Missouri-synodissa on tänä päivänä myös *William C. Weinrichin* kaltaisia oppineita teologeja, jotka eivät toista *Franz Pieperin* virheitä. (Ks. *Weinrich, William C.* 2015. John 1:1–7:1 Concordia Commentary. Concordia Publishing House. St. Louis, MO, USA.)

Ensiksikin Paavali käyttää tässä uudestisyntymisestä eri sanaa kuin Jh:n evankeliumi. Paavalin käyttämä sana paliggenesia, a (*palingenesia*) (*palin* & *genesis* = uusi syntyminen) merkitsee kyllä 'uudestisyntymistä', mutta sen perusmerkitys on 'uudeksi luominen', 'uusi luominen'. Siksi Jeesus käyttää sitä Mt 19:28:ssa, jossa on todellakin kysymys tämän aikakauden lopulla tapahtuvasta 'uudesta luomisesta'. Tt 3:5:ssä on kysymys siis siitä, että Jumala pelastaa ihmisen laupeutensa mukaan sen peson (kasteen) kautta, joka tähtää meidän uudeksi luomiseemme, ylösnousemukseen ja iankaikkiseen elämään sekä valmistaa ihmistä siihen.

Toiseksi, Paavali kuvaa Tt 3:5:ssä 'uudestisyntymistä' myös toisella synonyymisellä ilmaisulla 'uudistus' (avnakai, nwsij, *anakainoosis*). Hän menettelee näin ilmeisesti siitä syystä, koska sanaa paliggenesia, a (*palingenesia*) käytettiin useammassa eri merkityksessä, mm. maailman 'uudestiluomisesta' aikojen lopulla (Mt 19:28). Siksi sitä oli selitettävä toisella ilmaisulla avnakai, nwsij (*anakainoosis*), 'uudistus', 'uudistuminen', joka oli jo juutalaisten apologeettien kielenkäytöstä tuttu ilmaisu. Paavali haluaa siis sanoa, että 'Jumala pelasti meidät uudestisyntymisen (paliggenesia, a, *palingenesia*) peson kautta, sen uudestisyntymisen, jossa Pyhä Henki uudisti (avnakai, nwsij, *anakainoosis*) meidät.' Näin asian näkee myös Luther⁶, samoin Johann Gerhard⁷.

Uudestisyntymistä merkitsevä alkukielen sana paliggenesia, a (*palingenesia*) ja sitä selittävä ilmaisu avnakai, nwsij sisältävät ajatuksen: mitä kasteessa tapahtuu, on verrattavissa johonkin aiempaan tapahtumaan. Se on toinen versio kerran jo tapahtuneesta. Tuo aikaisempi on luomistapahtuma. Kun jokaisen ihmisen syntyminen syntiinlankeemuksen jälkeen on vain uuden kuoleman alkua, kasteessa Jumala sen sijaan alkaa Hengellään muotoilla uudelleen sitä, mitä Hän teki alussa.

Kolmanneksi, Jh 3:5:n tavoin Paavalikin yhdistää uudestisyntymisessä prepositiolla kasteen ja Pyhän Hengen. Paavali sijoittaa preposition 'kautta' (dia, *dia*) ennen 'uudestisyntymisen pesoa'. Prepositio on *yhteisenä* uudestisyntymisen pesolle ja Pyhän Hengen uudistukselle, mikä merkitsee, kuten edellä Jh 3:5:ssä, ettei kastetta tule irrottaa Hengestä eikä uudestisyntymistä uudistuksesta. Taas meillä on siis yksi prepositio korostamassa tapahtuman ykseyttä.

Neljänneksi, sana 'pelasti' (e;swsen, *esoosen*) (sw, zw, *soodzo* = pelastaa) on aoristimuodossa ja ilmaisee hetkellistä / lyhytkestoista tapahtumakokonaisuutta. Näin ollen 'uudestisyntymisen peso ja Pyhän Hengen uudistus' eivät voi tarkoittaa mitään jatkuvaa *prosessia*. Ainoaksi mahdollisuudeksi jää, että 'uudestisyntymisen peso' ja 'Pyhän Hengen uudistus' ovat yksi tapahtuma, jossa kasteesta sanotaan kaksi asiaa: (1) se on pesu, joka puhdistaa synnistä eli sisältää syntien anteeksiantamuksen, ja (2) siinä tapahtuu myös uudestisyntyminen eli uudestiluominen Pyhän Hengen kautta.

Viidenneksi, kreikan kielioppia sekä Tt 3:5-7:een sisältyvää Paavalin tarkoitusta ja sanomaa ajatellen kyseinen Tt 3:5 voitaisiinkin kääntää seuraavasti: "... **pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan**

⁶ Luther, Martti: Pyhän Paavalin Galatalaiskirjeen selitys (A.E. Koskenniemen suomennos) s.422.

⁷ Gerhard, Johann: A Comprehensive Explanation of the Holy Baptism and the Lord's Supper. (Vol. I Baptism) s. 103.

uudestisyntymisen ja Pyhän Hengen uudistuksen pesun kautta" (Tt 3:5). Molemmat, sekä uudestisyntyminen että Pyhän Hengen uudistus, määrittävät sanaa 'pesu' eli kaste. Kaste on siis sekä uudestisyntymisen että Pyhän Hengen uudistuksen paikka.

Johanneksen evankeliumin Nikodemos-keskustelussa Jeesus sitoo veden ja Hengen yhteen: **"Jos joku ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan" (3:5)**. Niin tekee myös Paavali Titukselle lähettämässään kirjeessä (Tt 3:5). Näitä kahta, kristillistä kastetta ja Henkeä, ei ole lupa irrottaa toisistaan. Jo Johannes Kastaja ennusti, että 'se joka tulee', on kastava Pyhällä Hengellä (Jh 1:33). Hengetön vesikaste tai vedetön Henkikaste ovat mahdottomuuksia.

Apostoli Pietari sanoo, että uudestisyntyminen Pyhästä Hengestä tapahtuu Kristuksen kuolleista nousemisen kautta (1 Pt 1:3; 1 Pt 3:21). Toisin sanoen ilman Kristuksen ylösnousemusta ei olisi kristillistä kastetta, ei meidän uudestisyntymistämme Jumalan lapsiksi eikä myöskään meidän ylösnousemistamme kuolleista.

7. APOSTOLIEN TEKOJEN KAKSI POIKKEUSTAPAUSTA (Apt 8:5-13 ja Apt 10)

Kristillinen kaste ja Pyhän Hengen saaminen eroavat ajallisesti toisistaan Uudessa testamentissa kahdessa tapauksessa: Samarian herätyksessä (Apt 8) ja Corneliuksen perhekunnan kääntymisen yhteydessä (Apt 10). Samariassa Pyhä Henki tuli vasta kasteen jälkeen, Corneliuksen kodissa jo ennen kastetta. Näiden kahden kohdan ja muun Uuden testamentin opetuksen välillä on siis ristiriita, johon täytyy olla jokin selitys.

a. Samarian herätys (Apt 8:5-13)

Samarialaiset olivat juutalaisten Assyrian-vankeuden aikana syntynyttä sekakansaa. He olivat Palestiinaan jätettyjen juutalaisten ja sinne siirrettyjen pakanoiden yhteisiä jälkeläisiä. Myöhemmin Babylonian pakkosiirtolaisuudesta palanneet juutalaiset halveksivat samarialaisia epäpyhinä kuten pakanoitakin eivätkä huolineet heitä mukaan Jerusalemin ja sen tuhotun temppelin jälleenrakentamiseen. Tästä suuttuneina samarialaiset rakensivat oman temppelin Garissimin vuorelle, joka sijaitsee nykyisen Nabluksen kaupungin lähellä Juudean ja Galilean välillä. He perustivat tavallaan oman uskonnonkin, koska he hyväksyivät pyhäksi kirjakseen Vanhan testamentin asemesta vain viisi Mooseksen kirjaa. Tämän lisäksi samarialaiset omaksuivat sammumattoman vihan juutalaisia kohtaan. Siitä syystä Jeesuskin matkatessaan Galilean ja Jerusalemin väliä tavallisesti ohitti Samarian kulkien Jordanin itäpuolitse.

Vaikka samarialaiset oli Samarian herätyksen yhteydessä kastettu kristillisellä kasteella, he saivat Pyhän Hengen vasta sitten, kun apostolit Pietari ja Johannes olivat tulleet Jerusalemistä ja panneet kätensä heidän päälleen ja rukoilleet heidän puolestaan. Jos samarialaiset olisivat saaneet Pyhän Hengen ja muut pelastuksen lahjat kastehetkellään ennen kuin apostolit tulivat Jerusalemin alkuseurakunnasta paikalle, he eivät olisi varmaan koskaan suostuneet yhteyteen alkuseurakunnan kanssa. Sekä rodulliset että vanhat uskonnolliset ennakkoluulot ja kaunat olisivat estäneet sen (ks. tarkemmin kirjastani "Pyhä kaste Raamatussa", luku III, 3.3.2 "Samarialaisten kaste"). Näin Kristuksen ruumis ja alkukirkko olisi ollut jaettu jo miltei syntyessään kahteen toisiaan vastaan taistelevaan haaraan. Sekä apostolit että varsinkin

samarialaiset tarvitsivat konkreettisen todistuksen siitä, että Jumalan valtakunta ja Kristuksen ruumis on yksi kokonaisuus, jossa sekä kärsimys että kunnia ovat yhteisiä (1 Kr 12:4-27).

b. Corneliuksen perhekunnan kääntymys (Apt 10)

Corneliuksen perhekunnan tapauksessa kasteen ja siihen kuuluvien lahjojen aikajärjestys on päinvastainen kuin Samarian herätyksessä (ks. tarkemmin kirjastani ”Pyhä kaste Raamatussa”, luku III, 3.3.5 ”Corneliuksen perhekunnan kaste”). Ellei Jumala olisi antanut sekä Pietarille että Corneliukselle näyssä selvää kutsua Pietarin vierailusta Corneliuksen luo, Pietari ei olisi ikinä tullut pakanan kotiin. Juutalaisille pakanat olivat nimittäin epäpyhiä ja saastaisia, jollaisten kanssa heidän ei ollut lupa seurustella (Apt 10:28); juutalaisille pakanat olivat koiria (Mt 15:26). Elleivät Corneliuksen perhekuntalaiset olisi saaneet Pyhää Henkeä ja muita kasteen lahjoja ennen kastetta, Pietari ei olisi rojhennut kastaa heitä, pakanoita. *Pakanoiden helluntaiksi* kutsutulla Corneliuksen perhekunnan kristityksi tulemisella oli kauaskantoinen merkitys. Kun se oli tapahtunut, sen jälkeen poikkeukselliselle kasteen lahjojen saamiselle ennen kastetta, jossa kasteen lahjat saatiin ennen kastetta, ei ole kristillisessä kirkossa enää ollut tarvetta eikä sijaa. Etiopialaisen hoviherran kääntymys on tästä hyvä esimerkki (Apt 8:26-40).

Yhteenveto

Jos samarialaisten tapauksessa erityisesti he itse tarvitsivat nöyryymistä Kristuksen ruumiin yhtenäisyyden säilymiseksi, niin Corneliuksen tapauksessa sellaista tarvitsivat apostolit. Jumala osoitti näin, että Kristus on kuollut ja noussut ylös kuolleista myös puolipakanoiden ja pakanoiden pelastamiseksi. Heistäkin oli tuleva kasteen ja uskon kautta saman Kristus-ruumiin jäseniä, rakkaita veljiä ja sisaria. Kristuksen ruumis on ”yksi” (Ef 4:4).

Merkittävää on myös se, että Jeesus oli ilmoittanut jo etukäteen uuden liiton seurakunnan perustamisen tapahtuvan kolmessa eri vaiheessa: – – *kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tullette olemaan minun todistajani* (1) **sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja (2) Samariassa ja (3) aina maan ääriin saakka** (Apt 1:8).

Tämän mukaisesti Jumalan valtakunta avattiin helluntaina Kristuksen sovitus- ja lunastustyön perusteella *juutalaisille* (Apt 1:4-8; 2:1-41). Samarian herätyksessä (Apt 8) Jumalan valtakunta avattiin *puolipakanoille*, ja Corneliuksen perhekunnan kääntymyksessä (Apt 10) Jumala avasi valtakuntansa oven *täyspakanoille*. Kuten helluntaina niin myös Samariassa ja Corneliuksen kodissa Jumala käytti oven avaajana Jumalan valtakuntaan apostoli Pietaria.

Näin ollen syy siihen, miksi samarialaisten ja Corneliuksen huonekunnan pelastumisen yhteydessä kaste ja kasteen lahjat, kaste ja sen sisältö, eivät olleet samanaikaisia, on varsin ilmeinen: Molemmat tapaukset kuuluvat nimittäin helluntain kanssa samaan koko pelastushistorian *ainutkertaiseen* tapahtumasarjaan kuin Kristuksen syntymä, kuolema, ylösnousemus ja taivaaseenastuminenkin. Mikään näistä ei historiassa enää toistu sellaisenaan.

Emme me siinneet Pyhästä Hengestä emmekä syntyneet neitseestä kuten Jeesus. Ei meidän kuolemamme ole maailman syntien sovitus. Emme me tule nousemaan kuolleista kolmantena päivänä kuolemamme jälkeen emmekä astumaan ylös taivasiin neljäkymmentäkolme päivää kuolemamme jälkeen. Kun synnyimme uudesti ja tulimme Pyhästä Hengestä osallisiksi, ei silloin kuulunut humausta taivaasta eikä näkynyt tulisia kieliä kuten ensimmäisenä kristillisenä helluntaina

Jerusalemmissa. Emme me saaneet Pyhää Henkeä ennen kastetta kuten Corneliuksen perhekunta, emme myöskään vasta kasteen jälkeen kuten samarialaiset, vaan nimenomaan kasteessa, kuten Jeesus Johanneksen evankeliumissa ja apostolit kirjeissään opettavat, niin kuin olemme edellä nähneet.

Kaikkialla, missä evankeliumien ja Uuden testamentin kirjeiden opetus uudestisyntymisestä ja pelastuksesta kasteessa sivuutetaan ja uudestisyntymisen teologia rakennetaan Apostolien tekojen luvuissa 8 ja 10 kerrottujen ainutkertaisen pelastushistoriallisten tapausten varaan, ajaudutaan ristiriitaan Jeesuksen ja apostolien opetuksen kanssa sekä uudestisyntymisen ja pelastumisen kieltämiseen kasteessa tai kahden pelastumisen tavan rakentamiseen.

Kristillisen kirkon dogmihistoria osoittaa, että kaikkialla, missä kahden edellä kuvatun kastetapahtuman *ainutkertaisuutta* ei nähdä eikä huomioda, raamatullisen kasteteologian muodostaminen on ollut mahdotonta.

8. UDESTISYNTYMISEN AINUTKERTAISUUS KUNKIN IHMISEN ELÄMÄSSÄ (Gl 4:19 ja Ef 4:1-6)

a. Gl 4:19

”Rakkaat lapseni, teidän vuoksenne minun on jälleen kärsittävä synnytystuskia, kunnes Kristus saa muodon teissä” (KR-92).

Mainittua Galatalaiskirjeen jaetta on käytetty perusteluna väitteelle, että uudestisyntyminen voisi olla toistuva tapahtuma ihmisen elämässä. Näin ei kuitenkaan ole.

Sillä ensiksikin meidän tulee huomata, että verbi *ὄδινω* (*oodinoo*) ei merkitse uudestisyntymistä, vaan ’synnytyskivuissa olemista’. Paavali kuvaa itsensä tässä galatalaisten äidiksi. Sanonta on aika luonnoton. Siksi siihen sisältynee syvän huolen lisäksi jopa jonkinlaista ironiaa.

Toiseksi, Paavali kutsuu tässä galatalaisia hellyttävästi *lapsukaisiksi*. He ovat syntyneet Jumalan lapsiksi, mutta nyt hän kantaa huolta siitä, että *Kristus saisi muodon heissä*. Paavalin huoli ei koske tässä Jumalan lapseksi tulemistä, vaan Jumalan lapsena pysymistä; ei syntymistä, vaan kasvamista. Paavali oli ollut tuskassa heistä äskettäin, jotta heistä tulisi Jumalan lapsia; nyt hän on tuskassa, jotta he kasvaisivat Jumalan lapsina. Paavali samaistaa tuskansa synnyttäjän tuskiaan.

Kolmanneksi, galatalaiset olivat unohtamassa pelastuksen evankeliumin ja ajautumassa omiin tekoihin turvautumisen tielle. Kyse on Paavalin kamppailusta galatalaisten hengellisen elämän puolesta. Sen tähden verbi on *aktiivissa*; uudestisyntymisen yhteydessä verbi on säännönmukaisesti *passiivissa* osoittaen, että uudestisyntymisenä on Jumala (*passivum divinum*). *Preesens* ilmaisee, että Paavalin kamppailu galatalaisten säilymiseksi terveessä uskossa oli jatkuvaa.

Galatalaiskirjeen jakeessa 4:19 kaikki, sekä sanat että niiden kielipiilliset muodot, viittaa siihen, että Paavali kantaa tällä kertaa huolta galatalaisten hengellisestä kasvamisesta eikä heidän uudestisyntymisestään. Uudessa testamentissa ei ole ainuttakaan kohta, jossa kasteen

saaneesta sanottaisiin, että hänen tulisi uudestisyntyä tai että häntä kehoitettaisiin uudestisyntymään. Uudestisyntyminen on kasteen tavoin ainutkertainen tapahtuma kunkin ihmisen elämässä.

b. Ef 4:1-6

*”Minä, joka olen Herran vuoksi vankina, kehotan teitä – – Pyrkikää rauhan sitein säilyttämään Hengen luoma ykseys. On vain **yksi** ruumis ja **yksi** Henki, niin kuin myös se toivo, johon teidät on kutsuttu, on **yksi**. **Yksi** on Herra, **yksi** usko, **yksi** kaste! **Yksi** on Jumala, kaikkien Isä! Hän hallitsee kaikkea, vaikuttaa kaikessa ja on kaikessa.”* (KR-92.)

Paavali kehottaa Efesolaiskirjeen 4. luvussa kristittyjä kilvoittelemaan sen ykseyden säilyttämiseksi, jonka osaksi he ovat kasteen kautta tulleet. Paavalin tekstissä mainitsemien asioiden ja kolmiyhteisen Jumalan ykseys korostuvat toistamalla seitsemän kertaa sanaa yksi. (Raamatun numerosymbolikassa seitsemän on täydellisyyden ja ykseyden luku)

9. SIKIÄMINEN SANAN KAUTTA (1 Kr 4:15; Flm 10; Jk 1:18; 1 Pt 1:23; 1 Jh 3:9, 1 Jh 5:1, 18a)

a. 1 Kr 4:15

*”Sillä vaikka teillä olisi kymmenentuhatta kasvattajaa Kristuksessa, niin **ei teillä kuitenkaan ole monta isää**; sillä **minä teidät synnytin evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa.**”*

Uudessa testamentissa on myös muutamia kohtia, joissa suomalaisten raamatunkäännösten mukaan puhutaan uudestisyntymisestä (*evankeliumin*) sanan uskomisen kautta eikä kasteesta mainita mitään predikaattiverbin ollessa silti *aoristissa*. Ensimmäisen Korinttilaiskirjeen alussa Paavali sanoo kiittävänsä Jumalaa siitä, ettei ollut kastanut korinttilaisista kuin muutamia, koska Kristus ei ollut lähettänyt häntä kastamaan, vaan evankeliumia julistamaan (1 Kr 1:14). Mutta myöhemmin hän suomalaisten Raamatun käännösten mukaan sanoo: – – *minä teidät synnytin* [ἐγέννησα, *egenneesa*, akt. aor.] *evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa* (1 Kr 4:15, KR-38).

Kreikan kielen verbi γεννάω (*gennaoo*) ei *miehestä* puhuttaessa tarkoita synnyttämistä, vaan *’siittämistä’*, *’alkuunsaattamista’*, *’isäksi tulemistä’*. Eihän Jeesuksen sukuluettelossakaan (Mt 1), missä Matteus käyttää isistä γεννάω (*gennaoo*)-verbin aktiivin indikatiivin aoristimuotoa aivan kuten 1 Kr 4:15:ssa, käännetä: *’Aabraham synnytti Iisakin’* jne., vaan *’Aabrahamille syntyi Iisak’*. Aabraham ei itse synnyttänyt, vaan oli alkuunsaattajana, siittäjänä. Samoin Jeesuksen sikiämisestä kerrotaan γεννάω (*gennaoo*)-verbiä käyttäen: *”Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa tykösi Mariaa, vaimoasi; sillä se, mikä hänessä on siinnyt* [γεννηθὲν, *genneethen*, pass. aor. part. n. yks. nom.], *on Pyhästä Hengestä”* (Mt 1:20, KR-38). Selvästikään tässä ei puhuta siitä, että syntymä olisi jo tapahtunut, vaan γεννάω (*gennaoo*) viittaa tässä sikiämiseen, niin kuin se tässä käännetäänkin.

Näin ollen myöskään jaetta 1 Kr 4:15 ei mielestäni pitäisi kääntää suomalaisten Raamatun käännösten tavoin: *”minä teidät synnytin evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa”*,

vaan ”minä teidät siitin / minusta tuli teidän isänne evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa”.⁸

Samalla tavalla ymmärtää myös Luther (saarnatun) sanan ja kasteen (veden) välisen suhteen: ”siinä [kasteessa] ihminen itse ei voi tehdä mitään, vaan siinä Jumalan tahdosta ja armosta annetaan Pyhä Henki ulkonaisen, saarnatun *sanan ja veden* kautta, jotka ovat uuden syntymän *isänä ja äitinä*, ja joiden kautta ihminen tulee Jumalan edessä uudeksi, puhtaaksi ja pyhäksi, taivaan valtakunnan perilliseksi [kursivoinnit MV].”⁹

Apostolit kastoivat ani harvoin itse. He julistivat evankeliumia siitä, miten ihminen pelastuu, ja valtuuttivat toiset toimittamaan kasteet. Näinhän tapahtui Corneliuksen kodissakin: Pietari julisti ensin Jumalan sanaa, ja sitten hän (Pietari) *käski kastaa heidät Jeesuksen Kristuksen nimeen* (Apt 10:48). Jumala käytti Korintissa Paavalia, Corneliuksen kodissa Pietaria pelastuksen välineenä, vaikka kasteen sanoisinko ”tekniseenä” toimittajana oli joku muu kuin apostoli itse. Paavali ja Pietari olivat sanaa kylvämällä siittäneet eli saattaneet heidän pelastumisensa alulle.

b. Flm 10

”[**M**]inä vanha **Paavali**, – – pyydän sinua poikani puolesta, jonka minä kahleissani **synnytin** (ἐγέννησα, *egenneesa*, akt. aor. ind.), **Onesimuksen puolesta** – – .”

Niin kuin ei 1 Kr 4:15 mainitse kastetta, niin ei kastetta mainita Flm 10. jakeessakaan. Toisin kuin edellisessä tässä ei mainita myöskään sanaa.

1 Kr 4:15 tavoin Flm 10. jakeessa on alkukielen mukaan kysymys isäksi tulemisesta, siittämisestä eikä synnyttämisestä tai uudestisyntymisestä, sillä meidän tulee jälleen muistaa, että *miehestä* puhuttaessa kreikan kielen γεννάω (*gennaoo*)-verbi ei tarkoita synnyttämistä, vaan ’*siittämistä*’, ’*alkuunsaattamista*’, ’*isäksi tulemisesta*’, kuten vanha Biblia ja englanninkieliset Raamatut jakeen kääntävätkin. Niin kääntää myös KR-92: ”– – **vetoan sinuun poikani Onesimuksen puolesta, jonka isäksi olen vankina ollessani tullut.**”

Miehenä Paavali ei voinut olla Onesimuksen hengellinen synnyttäjä, äiti, vaan isä, joka oli Jumalan sanaa opettaen ja julistaen siittänyt eli saanut Onesimuksessa haluamaan tulla kastetuksi Kristukseen ja tulla kristityksi. Kuka Onesimuksen kastoi, sitä emme varmuudella tiedä.

c. Jk 1:18

”Tahtonsa mukaan **hän [Jumala] synnytti** [ἀπεκύησεν, *apekyeesen*, akt. aor.] **meidät totuuden sanalla.**”

⁸ Näin muuten kääntää kyseisen kohdan Martti Luther: *ich habe euch gezeugt*. Samoin kääntää myös vanha suomalainen Biblia: *Sillä ehkä teillä olis kymmenentuhatta opettajaa Kristuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä olen teitä Kristuksessa Jeesuksessa siittänyt evankeliumin kautta*. Tarkistin netistä 60 eri englanninkielisestä ja kahdesta ruotsinkielisestä Raamatun käännöksestä, miten ne kääntävät 1 Kr 4:15. Niistä vain yksi – varsin liberaali – englanninkielinen laitos on tehnyt suomalaisten Raamatun käännösten tapaan Paavalista korinttilaisten hengellisen synnyttäjän eli äidin. Kaikki muut seuraavat uskollisesti kreikan kielen käytäntöä.

⁹ Walch 11, 1175, 28. (Luther, Martti: Kirkkopostilla III, 34, 28. Kolminaisuudenpäivän evankeliumisaarna, Joh. 3:1-15).

Koska säännönmukaisesti *sana* on Uudessa testamentissa uudestisyntymistä ajatellen hengellisen *siittämisen*, *alulle saattamisen eli isäksi tulemisen* väline ja *kaste* eli näkyvä *sana uudestisyntymisen väline*, herää kysymys, tulisiko myös Jk 1:18 kääntää seuraavasti: ”Tahtonsa mukaan **hän [Jumala] siitti / saattoi alulle meidät totuuden sanalla.**”

Kyseinen käännös ei ole kuitenkaan mahdollinen seuraavista syistä: *Ensiksi*, ”synnyttää”-sanan paikalla on tässä alkukielessä γεννάω (*gennaoo*) -verbin sijasta ἀποκυέω, *apokyeoo* (*apo*, pois jonkin luota; *kyeoo*, olla raskaana, eli *apokyeoo* tarkoittaa sikiön tulemista kohdusta ulos eli synnyttämistä. Synnyttäjänä on Jumala, jonka siemenenä on ollut hänen sanansa. Toiseksi, *apokyeoo*-sanalla ei ole – toisin kuin sanalla *gennaoo*, synnyttää – merkitystä ”siittää” lainkaan.

Kolmanneksi, pari jaetta myöhemmin eli Jk 1:21 puhutaan ehdottomasti kasteesta, vaikkei sanaa ”kaste” tekstissä varsinaisesti esiinnykään. Tämä jae mielestäni selittää jaetta 18. Jae kuuluu: ”*Sen tähden **pankaa pois** kaikki saastaisuus ja kaikinainen pahuus ja ottakaa hiljaisuudella vastaan sana, joka on teihin istutettu ja joka voi teidän sielunne pelastaa.*” Jakeessa on jopa kolminkertainen todistus siitä, että Jaakob puhuu tässä *kasteesta*, jossa hän (Jumala) *uudestisyntyytti* ne, joiden pelastetuksi tulemisen hän oli ensin saattanut alkuun *totuuden sanalla*: (1) Ilmaus ”pankaa pois” (ἀποθέμενοι ← ἀποτίθημι; *apothemenoi* ← *apotitheemi*, ’panna pois, riisua vaatteet’) viittaa kastehetkeen, jolloin vanhat vaatteet riisuttiin kastettavalta pois ja hänet puettiin kastepukuun. (2) Sana ”*kaikki*” (πάντων←πᾶς; *pasan* ← *pas*) on kasteteksteissä tyypillinen ja viittaa ”kastaa”-verbin aoristi-muodon tavoin tapahtumaan kokonaisuutena. (3) Sana ”sen tähden” (διὸ, *dio*) on kastetekstien yleisesti käyttämä johtopäätöstä osoittava ilmaisu.

Alkukirkolle, jonka jäsenet olivat kastettuja ja olivat saaneet opetusta ”vedestä ja Hengestä” syntymisestä, oli täysin selvää, että puhuttaessa uudestisyntymisestä, puhuttiin aina kasteesta. Yhtä selvää sen pitäisi olla oman aikamme kristityille, myös teologeille. Valitettavasti niin ei aina ole.

d. 1 Pt 1:23

”Olettehan te **syntyneet uudesti** (ἀναγεννημένοι, *anagegennemenoi*, pass. perf.), *ette katoavasta siemenestä, vaan katoamattomasta, Jumalan elävästä ja pysyvästä sanasta*” (KR-92).

Toistan jo aikaisemmin sanomani: ”Koska säännönmukaisesti *sana* on Uudessa testamentissa hengellisen *siittämisen*, *alulle saattamisen eli isäksi tulemisen* väline ja *kaste* eli näkyvä *sana uudestisyntymisen väline*”, tämä Pietarin kirjeen jae voitaisiin mielestäni kääntää myös tai ennemminkin seuraavasti:

”Olettehan te **siinneet uudesti**, *ette katoavasta siemenestä, vaan katoamattomasta, Jumalan elävästä ja pysyvästä sanasta.*”

Seuraavassa kahdessa jakeessa (1 Pt 1:24-25) Jumalan sanaa verrataan sekä miehen että kasvin siemeneseen. Katoavasta siemenestä alkunsa saanut ruoho ja ihminen (oik. ”liha”) elää vain hetken, mutta katoamattomasta Jumalan *sanasta (uudesti)sinnyt* ihminen *elää ikuisesti*.

Uudestisyntymistä [-sikiämistä] osoittavan *anagennaoo*-verbin *perfektimuoto* kertoo *ensiksikin* sen, että kyseinen tapahtuma oli kirjeen vastaanottajien elämässä takanapäin, sillä kreikan kielessä perfektivi viittaa menneeseen tapahtumaan. *Toiseksi*, niin kuin ei Jaakobin kirjeen kohdassa kastetta sanallisesti mainita, niin ei mainita tässäkään, mutta myös Pietarin kirjeen välitön jatko (2:1) yhdistää Jaakobin kirjeen tavoin sanasta sikiämisen sitä seuraavaan kasteeseen, sillä tässäkin *apothemenoi* (ἀποθέμενοι ← ἀποτίθημι) tarkoittaa vaatteiden riisumista kasteelle mentäessä. *Kolmanneksi*, myös Pietarin kehoitus samassa yhteydessä: ”Niin kuin vastasyntyneet lapset tavoitelkaa puhdasta sanan maitoa” (2:2), kertoo siitä, että kirjeen vastaanottajat olivat kristittyinä vielä lapsia. Sitä paitsi koko Pietarin ensimmäinen kirje on kirjoitettu äsken kääntyneille.

Lopuksi varsinaisen avaimen jakeen 1 Pt 1:23 ymmärtämiseen antaa meille Ensimmäisen Pietarin kirjeen sisäinen logiikka. Se osoittaa, että kirjeen ensimmäinen ja kolmas luku eivät ole ristiriidassa, niin että ensimmäisen luvun mukaan ihminen syntyisi uudesti sanan kautta (1:23), mutta kolmannen luvun mukaan kasteen kautta tai kasteessa (3:21). Ei, vaan 1 Pt 1:23 puhuu mielestäni uskon sikiämisestä, alulle saattamisesta sanan kautta, ja 1 Pt 3:21 puhuu uudestisyntymisestä ja pelastumisesta kasteessa, johon jo 1 Pt 2:1 viittasi.

e. 1 Jh 3:9

”Yksikään Jumalasta syntynyt ei tee syntiä, sillä Jumalan siemen pysyy hänessä. Hän ei voi tehdä syntiä, koska on syntynyt Jumalasta.” (KR-92.)

1 Pt 1:23:n tavoin tässäkin syntymistä osoittava verbi on *perfektissä*, mutta Johanneksen jae eroaa siinä Pietarin jakeesta, että 1 Jh 3:9:ssä ei mainita kumpaakaan Jumalan lapseksi sikiämisen enempää kuin syntymisenkään välinettä, ei sanaa eikä kastetta.

Johannes kirjoitti kirjeensä seurakunnille, joiden jäsenet olivat sekä siinneet hengellisessä mielessä Jumalan sanasta että syntyneet kasteessa Jumalan lapsiksi. Siitä todistaa myös sanan *gennaoo* = ”siitä”, ”syntyä” *perfektimuoto*, joka viittaa aikaisempaan tapahtumaan eli kasteeseen ja samalla myös siihen, että Johannes puhuu tässä niistä, jotka elävät edelleen uskovina. Näin ollen Kirkkoraamattujemme käännös on oikeutettu.

Mutta koska Raamatussa ”Jumalan siemen” viittaa ”Jumalan sanaan”, voitaisiin kyseinen 1 Jh 3:9 kääntää kreikasta suomeksi myös seuraavasti: ”Yksikään Jumalasta *siinnyt* ei tee syntiä¹⁰, sillä Jumalan *sana* pysyy hänessä. Hän ei voi tehdä syntiä, koska on *siinnyt* Jumalasta.”

Johannekselta löytyy enemmänkin kohtia, jossa puhutaan uudestisyntymisestä *perfektissä* mainitsematta *kastetta* enempää kuin *sanaakaan* (Jh 3:6; Jh 3:8; 1 Jh 5:1; 1 Jh 2:29; 4:7; 5:4; 5:18a). Kaikissa näissä ja muissakin Uuden testamentin kohdissa, joissa verbi ”syntyä uudesti” on *perfektissä*, viitataan ehdottomasti kyseisten henkilöiden *uudestisyntymiseen*

¹⁰ ”— ei tee syntiä — ei voi tehdä syntiä”. Tässä jakeessa olevat synnin tekemistä osoittava verbi on alkukielessä aktiivin preesensissä. Preesens osoittaa jatkuvaa tekemistä, joten kreikkalainen teksti voitaisiin kääntää myös muotoon: ”— ei elä synnissä — ei voi elää synnissä”.

kasteessa perfektin kertoessa samalla, että kastetut elävät edelleen *uudestisyntyneinä ja uskovina*.¹¹

Yhteenveto

Oli puhetapa mikä tahansa, Raamatussa uudestisyntyminen viittaa aina Kristukseen liittämiseen kasteessa. Kaste on *kristologinen tapahtuma*, jonka taustalla on Jumalan Pojan ”uudestisyntyminen” ihmiseksi. Maria tuli raskaaksi Herran sanansaattajan enkeli Gabrielin julistaman *sanan* kautta. Sana oli täynnä Pyhää Henkeä. Jeesus sikisi Pyhästä Hengestä. Sikiämisessä Jumala tuli sanan kautta Marian kohtuun. Mutta meillä ei olisi Jeesusta, Pelastajaa, pelkän hänen sikiämisensä perusteella ilman hänen syntymäänsä, josta enkeli sanoi paimenille: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänä on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra.” (Lk 2:10-11.) Mariasta tuli Jumalan synnyttäjä.

Jumalan Pojan ”uudestisyntyminen” ihmiseksi tapahtui siis siten, että hän sikisi Pyhästä Hengestä sanan kautta Marian kohtuun ja syntyi yhdeksän kuukautta sen jälkeen Neitsyt Marian kohdusta jumal-ihmiseksi tähän maailmaan. Sana tuli Jeesuksen sikiämisessä ja syntymisessä lihaksi.

Meidän uudestisyntymisemme Jumalan lapsiksi on pitkälle *analoginen* tapahtuma Jumalan Pojan ”uudestisyntymisen” eli hänen ihmiseksi syntymisensä kanssa. Meidän uudestisyntymisessämme ”uusi ihminen” sikiää sanan kautta meissä ja me synnymme sen jälkeen kasteen vedestä Jumalan valtakuntaan, kuten Jeesus Nikodemos-keskustelussa opettaa (Jh 3:3, 5). Jos me irrotamme uudestisyntymisen kasteesta, me irrotamme sen Kristuksesta. Silloin uudestisyntymiskäsityksemme perustuu johonkin muuhun kuin Jumalan ilmoitukseen Raamatussa.

Luonnollista syntymää ajatellen sikiäminen ja syntymä kuuluvat yhteen. Syntyminen edellyttää sikiämistä ja sikiämistä seuraa syntyminen. Samoin uudestisyntymistä ajatellen sana ja kaste kuuluvat yhteen. Niitä ei saa erottaa toisistaan, mutta ei myöskään samaistaa eikä tehdä vaihtoehtoiksi. Sana ja kaste eivät korvaa toisiaan Jumalan lapseksi pääsemisen välineinä. Jos niin ajattelemme, menettelemme Jumalan sanan vastaisesti ja ajaudumme samalla pelastuksen teologiassamme ulos Raamatusta.

Kaikilla kolmella armonvälineellä, sanalla, kasteella ja ehtoollisella, on sama päämäärä: Kristuksen kirkastaminen meille pelastukseksi. Niillä on kuitenkin myös toisiinsa nähden erilaisia tehtäviä. Eri armonvälineet ovat erilaisia, ja ne tulee ottaa sellaisina, kuin Jumala on ne meille antanut.

Kristus on asettanut Pyhän kasteen itse kullekin meistä siksi näkyväksi kertakaikkiseksi uudestisyntymisen paikaksi, johon saamme elämämme aikana aina palata. Sanalla Pyhä Henki johtaa lapsiaan heidän lankeemustensa jälkeen, ei uudelle kasteelle, vaan uskomaan uudelleen kasteessa saatuun lahjaan.

10. KAHDEN PELASTUKSEN TAVAN TORJUMINEN

¹¹ Kreikan kielessä *perfektin* merkitys on nimittäin *resultatiivinen* eli se ilmaisee nykyhetken tilannetta, joka on seurausta aikaisemmasta tapahtumasta, josta on jäänyt pysyvä vaikutus tai seuraus, toisin sanoen kyseiset menneisyydessä kasteessa uudestisyntyneet elävät edelleen uskovina.

Tämä luku on pitkälle edellisen luvun seurausta. Muutamien edellisessä luvussa mainittujen Raamatun jakeitten epätarkat / väärät käännökset ovat omalta osaltaan johtaneet siihen, että varsin monissa luterilaisissa kirkoissa opetetaan ihmisen iankaikkisesta pelastuksesta, ikään kuin pelastuksen tapoja olisi kaksi: lapset, jotka eivät pysty ymmärtämään sanaa, pelastuisivat kasteessa, mutta aikuiset sanan kautta ennen kastetta.

Toistamatta edellisessä luvussa mainittuja Raamatun kohtia, joilla on perusteltu uudestisyntymistä ja pelastusta pelkän sanan kautta ennen tai ilman kastetta tai jopa kokonaan ilman mitään armonvälinettä, väitän, että kyseisen käsityksen täytyy perustua virheelliseen, ahtaan *literalistiseen* ja ilmoituskokonaisuudesta irronneeseen Raamatun tulkintaan, joskus myös virheelliseen tai epätarkkaan raamatunkäännökseen, jossa ei ole huomioitu riittävästi kreikan kielen käytäntöjä tai verbinmuotoja.

Jeesuksen mukaan kaste on pelastukseen välttämätön: Kasteessa meidät tehdään Jeesuksen opetuslapsiksi (Mt 28:19); ilman kastetta ihminen ei voi olla Jeesuksen opetuslapsi. Jeesuksen mukaan kukaan ei ole myöskään näkevä Jumalan valtakuntaa, ellei hän ole syntynyt vedestä (kaste) ja Hengestä (Jh 3:5).

Kaste pelastaa (Mk 16:16; 1Pt 3:21) sen tähden, että siinä – niin kuin edellä tässä artikkelissa olen osoittanut – me kuolemme ja nousemme ylös Kristuksen kanssa (Rm 6:3-5; Kl 2:12). Kasteessa me saamme syntimme anteeksi (Apt 2:38; 22:16). Kasteessa meidät vanhurskautetaan (1 Kr 6:11; Gl 3:27; Tt 3:5-7). Kasteessa me uudestisyntymme Jumalan lapsiksi (Jh 3:5; Tt 3:5). Kasteessa me saamme Pyhän Hengen lahjan, joka on omistajan *sinetti* meissä (Apt 2:38; 19:6); kasteen ja Pyhän Hengen saamisen välinen yhteys näkyy siitäkin, että Pyhän Hengen saamista kustuaan Raamatussa Pyhällä Hengellä *kastamiseksi* (Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jh 1:33; Apt 1:5; 11:16; 1 Kr 12:13). Kasteessa meidät liitetään Kristuksen ruumiin jäseniksi (Rm 6; Gl 3; Ef 5 ja Kl 2). – Ilman kastetta ihminen ei ole pelastettu.

Myös Tunnustuskirjojen mukaan kaste on pelastukseen välttämätön: Augsburgin tunnustuksen perisyntiartiklassa sanotaan: ”– *perisynti on todella synti, joka tuomitsee ja tuo jo nyt mukanaan iankaikkisen kuoleman niille, jotka eivät kasteen ja Pyhän Hengen voimasta synny uudestaan*” (Tk 52–53, II, 2).

Augsburgin tunnustuksen kasteartiklassa sanotaan suoraan, että kaste on välttämätön pelastukseen: ”*Kasteesta seurakuntamme opettavat, että se on välttämätön pelastukseen ja että Jumalan armo annetaan kasteen välityksellä. Lapset tulee kastaa, jotta heidät kasteen kautta annettaisiin Jumalan huomaan ja näin otettaisiin Jumalan armoon.*” (Tk 55, IX, 1-2.)

Sama toistuu Augsburgin tunnustuksen puolustuksessa: ”– *me tunnustamme, että kaste on välttämätön pelastukseen, että lapset tulee kastaa ja ettei lapsikaste ole pätemätön, vaan välttämätön ja tehokas pelastuksen saavuttamiseksi*” (Tk 156, IX, 1). ”*Tästä seuraa johdonmukaisesti, että pikkulapset on kastettava, koska kerran pelastus annetaan kasteen yhteydessä*” (Tk 156, IX, 2).

Isossa katekismuksessa Tunnustuskirjoissa sanotaan: ”*Lisäksi meille on annettu vakava ja ankara käsky suostua kastettaviksi, sillä muutoin emme voi pelastua*” (Tk 400, 6).

Lopuksi todettakoon: Kaksi pelastuskäsitystä, joista *ensimmäisen mukaan* aikuiset ja lapset pelastuvat eri tavalla: lapset kasteessa, mutta aikuiset sanan kautta ennen tai kokonaan ilman

kastetta, ja *toisen mukaan* kaikki pelastuvat iästä riippumatta samalla tavalla sanan kautta kasteessa, ovat toisensa poissulkevat käsitykset. Ensin mainittu käsitys on Raamatun ja Tunnustuskirjojen vastainen.

11. USKON KAKSINAISUUS

”Uskon kaksinaisuuden” ymmärtäminen on pelastuksen teologiaa ajatellen tärkeä asia. Ihmisen pelastuminen on alusta loppuun saakka Pyhän Hengen työtä armonvälineiden avulla uskon kautta. Kasteen tavoin usko on suuri salaisuus. Seuraavassa yritän sanoittaa jotakin uskon salaisuudesta.

Raamatun mukaan on olemassa ei-uskovia ihmisiä ja uskovia ihmisiä, on körttiläistermiä käyttääkseni herätyksen tilassa olevia ja pelastettuja; on niitä, joita Pyhä Henki sanan kautta kutsuu, ja on niitä, jotka ovat ottaneet kutsun vastaan ja tulleet evankeliumin johdattamina kastetuiksi, minkä jälkeen Pyhä Henki todistaa heissä heidän oman henkensä kanssa, että he ovat Jumalan lapsia. Olkoonkin, että joskus tämä sisäinen todistus Jumalan lapseudesta voi olla heiltä itseltään kadoksissa.

Apostolien teoissa on kuvattu kaikkiaan yhdeksän eri kääntymistapausta: Herätys ensimmäisenä helluntaina Jerusalemissa (Apt 2:37-41), Samarian herätys (Apt 8:5-12), Etiopian hoviherren tapaus (Apt 8:26-40), Saulus Tarsolaisen kääntyminen (Apt 9:3-18; 22:6-16), Corneliuksen perhekunnan pelastuminen (Apt 10:44-48; 11:14), Lyydian perhekunnan kääntymys (Apt 16:12-15, 40), Filippiin vanginvartijan perhekunnan uskoon tuleminen (Apt 16:25-34), Krispuksen perhekunnan pelastuminen (Apt 18:8) ja Efesoksessa noin kahdentoista miehen tuleminen osalliseksi Pyhästä Hengestä ja pelastuksesta (Apt 19:1-7).

Kaikille näille kääntymistapaauksille on yhteistä *ensiksikin* se, että kyseiset ihmiset saivat kuulla evankeliumin Jeesuksesta Kristuksesta ja siitä, että kristillisessä kasteessa päästään hänen yhteyteensä ja pelastutaan.

Toiseksi heitä yhdistää kuulemansa evankeliumin vastaanottaminen, josta eri tapauksissa käytetään erilaisia ilmaisuja: ”*ottivat hänen sanansa vastaan*” (helluntaina, Apt 2:41), ”*he nyt uskoivat Filippusta*” (Samariassa, Apt 8:12), ”*Katso, tässä on vettä. Mikä estääkö kastamasta minua?*” (Etiopian hovihera, Apt 8:36), ”*Hän nousi jalkeille, ja hänet kastettiin.*” (Saulus Tarsolainen, Apt 9:18, KR-92), ”*Herra avasi hänen sydämensä ottamaan vaarin siitä, mitä Paavali puhui*” (Lyydia, Apt 16:14). Krispuksen perhekunnan kääntymisen yhteydessä käytetään sanaa ”uskoa”: ”*Mutta synagoogan esimies Krispus ja koko hänen perhekuntansa uskoivat (πιστεύω, pisteuoo) Herraan; ja myöskin monet korinttolaiset, jotka olivat kuulemassa, uskoivat (πιστεύω, pisteuoo), ja heidät kastettiin*” (Apt 18:8).

Kolmanneksi heitä yhdistää myös se, että heidän kerrotaan tulleen kasteessa Pyhästä Hengestä osallisiksi tai mainitaan ainakin jotakin sellaista, joka on seurausta Pyhän Hengen saamisesta ja ’Jumalan Pojan uskosta’ / ’Jeesuksen uskosta’ (Gl 2:29; Ilm 14:12) heissä.

Kuten jo tämän artikkelin seitsemännessä luvussa totesin, Apostolien teoissa kerrotut Samarian herätys ja Corneliuksen perhekunnan kääntymys muodostavat Jeesuksen mukaan helluntain tapahtuman kanssa yhden kokonaisuuden, joka kuuluu samaan ainutkertaisten suurten pelastushistoriallisten tapahtumien sarjaan joulun, pitkäperjantain, pääsiäisen ja helatorstain tapahtumien kanssa (Apt 1:8). Sen tähden Samarian herätys ja Corneliuksen kääntymistapahtuma

poikkeavat muista Apostolien teoissa esiintyvistä kääntymis- ja kastetapahtumista eikä niitä voida käyttää mallina siitä, miten Pyhä Henki tänään toimii pelastaessaan ihmisiä.

Alkuseurakunnan muiden seitsemän kastetapauksen perusteella on Raamatun mukaista puhua uskon kaksinaisuudesta: uskosta ennen kastetta ja kasteen jälkeen. Raamatun mukaan usko on yksi (Ef 4:5) ja kuitenkin kaksi (Apt:n kaste-esimerkit). Miksi tämä kaksinaisuus? Siksi, että syntisen ihmisen pelastuminen ja ”Jumalan Pojan uskon” saaminen kasteessa on yksi kokonaisuus, minkä vuoksi Raamattu puhuu siitä passiivin aoristissa. Ihmisen kokemuksen näkökulmasta katsottuna kastamattoman aikuisen pelastuminen ja usko ovat kuitenkin *prosessi*. Se alkaa siitä, kun Jumala alkaa sanallaan kutsua ihmistä ja päättyy kutsun vastaanottamiseen eli kasteeseen, jossa ihminen pelastuu ja saa ”Jumalan Pojan uskon” / ”Jeesuksen uskon” sisimpäänsä.

Jos ihminen, jota Pyhä Henki sanalla kutsuu kasteelle, haluaa kasteen, hän silloin jo turvaa armoon ja toivoo saavansa avun Kristuksessa. Tällainen turvaaminen (*fiducia*) ei ole lihasta vaan Hengestä. Se on turvaamista Kristukseen kasteen armonvälineessä. Siten sanan aikaansaama turvaava usko on uskoa Kristukseen kasteessa. Uskon sikiäminen johtaa syntymiseen; Jumalan lapsi ei ole tässä maailmassa, ennen kuin syntymä kasteessa on tapahtunut. Uudestisyntyminen kasteessa edellyttää uskon sikiämistä sanan kautta, ja sanan kautta tapahtuva sikiäminen johtaa kasteessa tapahtuvaan uudestisyntymiseen, jossa Kristus tulee Pyhässä Hengessä ihmiseen asumaan.

Vaikka Jumalan sanan lupausten synnyttämä usko (*fides promissionis*) liittyy elimellisesti kasteeseen, se ei kuitenkaan luo kastetta eikä ole sen osa. Sen sijaan kaste luo uskon. Kolmiyhteinen Jumala tulee ihmiseen sanassa ja kastevedessä eli merkissä (*signum*) uskon pysyväksi perustaksi. Näin kaste on ”uudestisyntymisen pesu”, Jumalan uusi luomisteko tyhjästä (*ex nihilo*).¹² Siinä syntyy vanhan ihmisen rinnalle kokonainen uusi ihminen, uusi Aadam, Kristus meissä (*Christus in nobis*).

Jumala lähestyy meitä kasteessa aineellisessa muodossa, koska me olemme aineellisia olentoja. Lisäksi sakramentilla on sanoma myös meidän ruumiillemme. Meidän ruumiimmekin lunastetaan. Siksi me uskomme ruumiin ylösnousemisen, kuten Apostolisessa uskontunnustuksessa sanomme. Ihminen tarvitsee konkreettisen ”näkyvän sanan” senkin tähden, jotta hän voisi olla varma, että sanan lupaukset koskevat henkilökohtaisesti myös häntä. Siksi Jumala on sitonut pelastuksen kasteeseen.

Vanhan ihmisen laatu ei muutu, vaan uuden on työnnettävä se pois eli ’kuoletettava’ se. Tämä prosessi jää ajallisen elämän aikana keskeneräiseksi. Kristityn on siksi joka päivä palattava kasteen totaaliseen armolahjaan. Vasta kuolemassa ja ylösnousemuksessa tapahtuu täydellinen uudistuminen. Vaikka kasteessa annetaan armo ja se vaikuttaa syntien anteeksiannon, se pysyy eskatologisen ulottuvuutensa vuoksi jatkuvasti lupauksena (*promissiona*). Se on varma lupaus siitä, että jo nyt saatu Jumalan armo kantaa lopulliseen pelastukseen.”¹³

Kristillinen kaste sijoittuu siis ajallisesti ”pelastusta kaipaavan uskon” ja kasteessa saadun ”pelastetun uskon” väliin. Näin ollen luterilainen kaste on – toisin kuin monet luulevat – ”uskovien kaste”, mutta eri merkityksessä kuin baptistisessa teologiassa. Luterilainen kaste edellyttää (ymmärtävässä iässä olevilta) sanan vaikuttamaa eli siittämää, pelastusta kaipaavaa uskoa, joka on

¹² WA 37, 270, 23-29; 278, 15-24 ja 264,35-266, 5. Grönvik 1968, 214-216.

¹³ Pihkala 1986, 20-21. Grönvik 1968, 236-238, 208-238.

halua saada kaste, jotta pelastuisi. Sen sijaan baptistinen kaste edellyttää kastettavilta pelastusta ja pelastetun uskoa, jotka Raamatun mukaan ovat vasta kasteen lahja.

Kastetta edeltävä eli sanan vaikuttama pelastusta kaipaava usko ei ole *kvaliteetti*, ominaisuus, jonka perusteella kaste ja pelastus ansaitaan. Tämä usko ei myöskään ole häiriötön tai absoluuttinen, vaan se on usein epävarma ja häilyvä, kuten ihminenkin on. Juuri siksi ihminen kastetaan, että hän kasteessa saisi itselleen läpi kuoleman ja helvetin kulkeneen Kristuksen ja hänen uskonsa omaksi uskokseen. Kuten edellä on jo todettu, Jumalan ennen kastetta herättämän uskon puuttuminen voi kuitenkin estää kasteen. Jos ihminen ei halua saada ”Jumalan Pojan uskoa” eikä tulla pelastetuksi, häntä ei pidä kastaakaan.

Lopuksi todettakoon, että pelastuksen lähtökohtana on Jumalan armo, ja sen perustana on Jeesuksen Kristuksen lunastustyö, jonka osallisuuteen Pyhä Henki johtaa ihmisen armonvälineiden, Jumalan sanan ja pyhän kasteen kautta, joka sekin saa voimansa Jumalan sanasta.

Usko, jonka Pyhä Henki vaikuttaa sanalla ennen kastetta, ilmenee tarttumisenä Jumalan lupaukseen kasteesta ja siinä saatavasta lahjavanhurskaudesta, Jumalan lapseksi syntymisestä ja pelastuksesta. Kaikesta tästä kunnia kuuluu yksin kolmiyhteiselle Jumalalle, *sillä Jumala on se, joka teissä* [ja meissä] *vaikuttaa sekä tahtomisen että tekemisen, että hänen hyvä tahtonsa tapahtuisi* (Fl 2:13).

Kasteessa saatu usko on puolestaan kastetta edeltävän, Pyhän Hengen sanalla herättämän eli siittämän ”uskon” eli pelastuksen kaipuun täyttymys. Se on Jumalan Pojan, Jeesuksen, uskoa meissä.

Koko syntisen ihmisen pelastus on alusta loppuun asti kolmiyhteisen Jumalan työtä, aivan kuten Jeesus on sanonut: *Se on Jumalan teko, että te uskotte häneen, jonka Jumala on lähettänyt* (Jh 6:29). Uskon kaksinaisuus ei siis ole olemuksellista, vaan usko säilyy koko ajan yhtenä uskona Ef 4:5:n mukaisesti. Uskon kaksinaisuuden kieltäminen olisi kuitenkin paitsi raamatunvastaista myös vierasta Jumalan kansan arkitodellisuudelle tässä ajassa.

Kaste ja usko kuuluvat yhteen; niitä ei saa erottaa toisistaan, *sillä joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu* (Mk 16:16). Uskon kaksi eri vaihetta, usko sanan synnyttämänä ennen kastetta ja usko kasteen lahjana kasteen jälkeen, täytyy kuitenkin pitää siinä mielessä erillään, että niitä ei saa sekoittaa keskenään eikä käyttää toistensa vastineina. Aina siellä, missä niin tehdään, ajaudutaan kaste- ja pelastuksen teologiassa vaikeuksiin ja ristiriitaan Raamatun kanssa.

* * *

Tässä artikkelissa jää käsittelemättä muun muassa kysymykset ”lapsen uskosta” ja ”luopion uskoon tulemisesta” sekä monta muuta tärkeää kysymystä. Osaan niihin voi tutustua kirjastani ”Pelastuksesta osalliseksi”, jossa käsittelen mm. ”lapsen uskoa” sivuilla 100–103 ja ”luopion uskoon tulemistä” sivuilla 103–105.

PÄÄTÖS

Raamatun mukaan Jumala on liittänyt meidät Pyhässä Kasteessa Kristukseen Jeesukseen ja samalla kohtalon yhteyteen hänen kanssaan:

”[M]e kaikki, jotka olemme **kastetut Kristukseen Jeesukseen**, olemme hänen kuolemaansa kastetut? Niin olemme siis **yhdessä** hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niin kuin Kristus herätettiin kuolleista Isän kirkkauden kautta, samoin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman. Sillä jos me olemme hänen kanssaan **yhteenkasvaneita** yhtäläisessä kuolemassa, niin olemme samoin myös **yhtäläisessä** ylösnousemuksessa – ” (Rm 6:3-5)

Kristityn kohtalo on sidottu yhteen Kristuksen kanssa. Kristus ja kristitty ovat toistensa kanssa yhteenkasvaneita, niin kuin seuraavat neljätoista Raamatun kohtaa osoittavat ¹⁴:

Ensimmäinen Raamatun kohta on yleinen ja kattaa sekä lain että evankeliumin:

- 1) Sillä jos me olemme hänen kanssaan yhteenkasvaneita (1) ”yhtäläisessä kuolemassa”, niin olemme samoin myös (2) ”yhtäläisessä ylösnousemuksessa” (Rm 6:5).

Seuraavat viisi ilmaisua sisältävät lain, joka tuo kuoleman:

- 2) Samoin kuin Kristus *kärsi*, niin kristittykin kärsii ja on kärsivä yhdessä Kristuksen kanssa (Rm 8:17; 2 Tm 2:12).
- 3) Samoin kuin Kristus *ristiinnaulittiin*, niin kristittykin on ristiinnaulittu ja tulee ristiinnaulituksi yhdessä Kristuksen kanssa (Rm 6:6; Gl 2:19; sama ajatus Gl 5:24; 6:14).
- 4) Samoin kuin Kristus *kuoli*, niin kristittykin kuoli ja on kuoleva yhdessä hänen kanssaan (2 Tm 2:11; erisanoin Rm 6:5, 8).
- 5) Kristitty on *yhdenmuotoinen* Kristuksen *kuoleman* kanssa (Fl 3:10).
- 6) Samoin kuin Kristus *haudattiin*, niin kristittykin on haudattu ja tulee haudatuksi yhdessä Kristuksen kanssa (Rm 6:4; Kl 2:12).

Seuraavat kahdeksan ilmaisua sisältävät evankeliumin, joka antaa elämän:

- 7) Samoin kuin Kristus *herätettiin kuolleista*, niin kristittykin on herätetty ja tulee herätettäväksi kuolleista yhdessä Kristuksen kanssa (Ef 2:6; Kl 2:12; 3:1).
- 8) Samoin kuin Kristus *tehtiin eläväksi*, niin kristittykin on tehty ja tehdään eläväksi yhdessä Kristuksen kanssa (Ef 2:5; Kl 2:13).
- 9) Samoin kuin Kristus *elää*, niin kristittykin elää yhdessä hänen kanssaan (Rm 6:8; 2 Tm 2:12).
- 10) Samoin kuin Kristus on *kirkastunut*, niin kristittykin on kirkastunut ja kirkastuva yhdessä Kristuksen kanssa (Rm 8:17).
- 11) Kristitty on Jumalan Pojan *kuvan ja hänen kirkkautensa ruumiin* kanssa *yhdenmuotoinen* (Rm 8:29; Fl 3:21).
- 12) Samoin kuin Kristus on Isän *perillinen*, niin kristittykin on perillinen yhdessä Kristuksen kanssa (Rm 8:17).
- 13) Samoin kuin Kristus *istutettiin taivaaseen* [valtaistuimelle], niin kristittykin on istutettu ja istutetaan taivaaseen [valtaistuimelle] (Ef 2:6).
- 14) Samoin kuin Kristus *hallitsee*, niin kristittykin on hallitseva yhdessä Kristuksen kanssa (2 Tm 2:12).

Niin kuin olemme jo edellä todenneet, meidän hengellinen sikiämisemme Jumalan sanasta ja uudestisyntymisemme Jumalan lapsiksi kasteessa oli syvä kristologinen tapahtuma, jonka mallina on Isästä iankaikkisuudessa syntyneen Jumalan Pojan ’sikiäminen’ enkeli Gabrielin sanan kautta

¹⁴ Seuraava Raamatun kohtien kooste on hiukan uudelleen muotoiltuna otettu Raimo Mäkelän pikkukirjasta ”Kasteen haudasta ehtoollisen juhlaan” (s. 62–63). Tosin Mäkelä ei muromalaisena uuspietistinä näe kyseisissä raamatunkohdissa mainittuja asioita kasteen lahjoina.

Marian kohtuun ja Jeesuksen 'uudestisyntyminen' Neitsyt Mariasta ensimmäisenä jouluna ihmiseksi. Meidän kasteemme yhdisti meidät samalla kohtalon yhteyteen Kristuksen kanssa, aina Kristuksen kuolemasta hänen ylösnousemukseensa, taivaaseen astumiseensa ja taivaalliselle valtaistuimelle istumiseen saakka. – Ylistetty olkoon Pyhä Kolmiyhteinen Jumala: Isä ja Poika ja Pyhä Henki!

Piispa, TT Matti Väisänen